

LIBRIS

We know
books

BIBLIOTECA
VALORILOR
TRANSILVANE

Colecția *Biblioteca Valorilor Transilvane*
este coordonată de
Acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop

EMILY GERARD

TRANSILVANIA

TĂRÂMUL DE DINCOLO DE PĂDURI

Fapte, personaje și plăsmuiri

Traducere din limba engleză, studiu introductiv și note
de Ana-Maria Stan

CASA CĂRȚII DE ȘTIINȚĂ
Cluj-Napoca, 2024

PRIMĂRIA ȘI
CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA

VISIT CLUJ-NAPOCA
The Heart of Transylvania

Editură acreditată CNCS (C)

Titlul original:

The Land Beyond the Forest. Facts, Figures, and Fancies from Transylvania, 1888

© Casa Cărții de Știință și Asociația Casa Cărții de Știință, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GERARD, EMILY

Transilvania - țărâmul de dincolo de păduri : fapte, personaje și plămuiiri /
Emily Gerard ; trad. din lb. engleză, studiu introd. și note de Ana-Maria Stan. -
Cluj-Napoca : Casa cărții de știință, 2024

Conține bibliografie

ISBN 978-606-17-2386-7

I. Stan, Ana-Maria (trad. ; pref. ; note)

94

Redactor: Marius Mureșan

Tehnoredactor: Marius Mureșan

Design copertă: Roxana Ardelean

Casa Cărții de Știință

400129 Cluj-Napoca; B-dul Eroilor, nr. 6-8

Tel.: 0264-431920

www.casacartii.ro; e-mail: editura@casacartii.ro

CUPRINS

Studiu introductiv:

O perspectivă feminină (și feministă) asupra Transilvaniei.....9

Prefața autoarei 17

I. Introducere..... 21

II. Istoria..... 28

III. Politica 35

IV. Sosirea în Transilvania – Primele impresii..... 40

V. Legenda sărbătorii istorice săsești 52

VI. Caracterul, educația și religia sașilor 59

VII. Satele săsești..... 69

VIII. Caracterul interioarelor săsești..... 83

IX. Bisericile sașilor și asediile suferite de satele lor 95

X. Pastorul satului săsesc..... 105

XI. Frățiile, vecinătățile sașilor și *Hann*-ul satului..... 115

XII. Confectionarea veșmintelor și dansul la sași..... 123

XIII. Logodna la sași..... 135

XIV. Căsătoria la sași 144

XV. Nașterea și sugarul la sași..... 157

XVI. Moartea și înmormântarea la sași 166

XVII. Originea românilor 172

XVIII. Religia, popii și bisericile românilor 177

XIX. Caracterul românilor 186

XX. Viața românilor	195
XXI. Căsătoria și moralitatea la români	203
XXII. Dansuri, cântece, muzică, povești și proverbe la români ..	210
XXIII. Poezia românească	219
XXIV. Naționalitate și atrocități la români	241
XXV. Moartea și înmormântarea la români – vampiri și vârcolaci ..	249
XXVI. Superstițiile la români: zile și ore	253
XXVII. Superstițiile la români (continuare): animale, vreme, superstiții amestecate, spirite, umbre etc.	264
XXVIII. Superstițiile la sași: remedii, vrăjitoare, făcători de vreme..	279
XXIX. Superstițiile la sași (continuare): animale, plante, zile	286
XXX. Obiceiuri și drame săsești	295
XXXI. Comori îngropate	307
XXXII. Liszt și Lenau despre țigani	316
XXXIII. Viața și ocupațiile țiganilor	324
XXXIV. Umorul, proverbele, religia și moralitatea țiganilor	337
XXXV. Ghicitoarea țigancă	345
XXXVI. Muzicantul țigan	350
XXXVII. Poezia țiganilor	359
XXXVIII. Secuii și armenii	368
XXXIX. Regimentele de graniță	380
XL. Lupi, urși și alte animale	386
XLI. Un sat românesc	395
XLII. Șatra de țigani	404
XLIII. Familia Brukenthal	408
XLIV. Natură moartă la Sibiu – Un Cranford transilvănean	419
XLV. Foc și sânge – Crima de la Sibiu	432
XLVI. Carnavalul de la Cluj	438
XLVII. O călătorie de la Sibiu la Brașov	448

XLVIII. Brașov	459
XLIX. Sinaia	470
L. Sus în munți	477
LI. Lacul Bălea	487
LII. O digresiune despre Wienerwald	495
LIII. O săptămână în regiunea pinilor	500
LIV. La Dus și Bistra	511
LV. O noapte la stână	519
LVI. Rămas bun Transilvaniei – grădina fermecată	526

CAPITOLUL I.
INTRODUCERE

Părăsind Transilvania după doi ani de ședere, m-am simțit la fel ca Robinson Crusoe, revenit în mod neașteptat în lume din insula sa pustie. În ciuda evidenței simțurilor mele și în contradicție clară cu atlasul, nu mă pot desprinde în totalitate de ideea că, de fapt, chiar am lăsat în urma mea o insulă – o insulă populată de însoțitori ciudați și nelalocul lor, de care mă despart cu un amestec de regret și ușurare, dificil de explicat chiar și pentru mine.

La fel cum Robinson Crusoe, atașat de papagalii și palmierii săi, de dovcleii și caprele sale, a continuat să tânjească după ele odată întors în Europa, așa și eu m-am trezit treptat cedând în fața șarmului îndolent și poeziei somnolente ale acestui tărâm izolat. Încă câțiva ani de rezidență neîntreruptă aici ar fi, fără îndoială, suficienți ca să șteargă orice amintire a lumii pe care am lăsat-o în urmă și a secolului în care trăim.

Îmi amintesc că am citit într-un basm, cu mult timp în urmă, despre o tânără prințesă care, răpită de gnomi și dusă pe tărâmul acestora, a fost dată înapoi părinților ei după câțiva ani. Bucuria lor pentru recuperarea copilului a fost foarte mare, dar s-a transformat în durere când au descoperit că fiica s-a înstrăinat de ei și și-a pierdut interesul față de lumea reală. Soarele era prea strălucitor, spunea ea, îi rănea ochii, iar vocile oamenilor era prea puternice, îi zgâriau urechile, astfel că nu s-a mai simțit niciodată ca acasă în mijlocul strălucirii neliniștitoare din jurul ei.

Nu îmi amintesc cum se încheia povestea – dacă tânăra domniță s-a împăcat în timp cu strălucitoarea curte a tatălui său, sau

HERDIS
dacă a fugit și s-a măritat cu un gnorn. Dar această poveste, cumva, mi-a amintit de propriile experiențe și m-am surprins întrebându-mă dacă nu cumva, peste câțiva ani, probabil, chemarea de a reveni în lume nu ar fi sosit prea târziu.

Papagalii și palmierii sunt foarte potriviți, fără îndoială, să umple viața unui marinar înstrăinat, dar este îndoielnic dacă e înțelept să lași astfel de lucruri să îți absoarbă mintea până la a distruge orice apetență pentru interese mai largi. Viața pe o insulă poate să fie formată aproape în întregime din elemente de prim-plan – amplitudinea unei panorame și cuprinderea unei priviri de ansamblu, obținute numai prin contact constant cu lumea exterioară, agitată și agresivă, lipsesc aici în cea mai mare parte.

Din fericire, sau din nefericire, în funcție de cum alege fiecare să privească lucrurile, spiritul secolului al XIX-lea este o fantomă foarte dificil de înlăturat. Un tratament constant cu narcotice îl poate liniști pentru o vreme; dar spiritul este doar amețit, nu mort; vitalitatea sa este mare și va reveni la viață la primul sunet de trompetă care va sosi din exterior, dornic să înlocuiască un vis liniștit cu mișcarea arenei și zăngănitul reinnoit al armelor.

Multe dintre aceste sentimente au fost ale mele, atunci când am văzut fluturând steagul de la nava care trebuia să mă ducă înapoi într-o lume pe care aproape o uitasem; și chiar dacă am oftat de regret și poate că am vărsat în secret o lacrimă sau două pentru scenele pașnice și familiare pe care le păraseam, totuși nu aș fi cărmisit vasul înapoi, pentru a reveni pe insula mea.

Nu doar simpla distanță care separă Transilvania de Europa apuseană îi conferă acest sentiment de stranie izolare. Alte țări la fel de îndepărtate sau chiar mai îndepărtate sunt infinit mai familiare, chiar și pentru cei care nu le-au vizitat niciodată. Știm totul despre Turcia, iar Grecia nu ne este mai străină decât Italia sau Elveția. Dar nimeni nu vine în Transilvania cu sânge rece, decât dacă este vreun vânător împătimit, dornic de îmbrățișarea unui urs mișos; cât despre călătorii grăbiți, având ca destinație Marea Neagră, care uneori traversează țara cu viteză năvalnică, ei se aseamănă

cel mai mult cu rândunicile care alunecă pe deasupra unui lac liniștit, fără să bănuiască secretele adâncurilor albastre de dedesubt.

Situată în interiorul unui formidabil bastion de munți cu piscuri înzăpezite și protejată de perdele grele de păduri care o înconjoară, împotriva zgomotului și tumultului lumii din afară, chiar numele de Transilvania ne spune că în trecut ea era privită ca ceva aparte, de neatins, un târâm a cărui existență a fost învăluită în mister, chiar și pentru scurt timp. În vremurile de demult, aceste întunecate defilee împădurite erau locuite doar de câte un urs solitar sau de haite de lupi înfomețați, în timp ce neîncrezătorul răs privea în jos de pe înălțimile ameteitoare, iar capra neagră sărea nestingherită de pe o stâncă pe alta. Oamenii care au trăit la vest de aceste metereze muntoase, cunoscând prea puține sau nimic despre țara aflată pe cealaltă parte, au denumit-o Transilvania, sau târâmul de dincolo de păduri, la fel cum și noi vorbim uneori despre „târâmul de dincolo de nori”.

Cu toate acestea, nimic nu poate rămâne nedescoperit pe fața pământului. Omul, acea creatură întreprinzătoare care încearcă chiar și acum, cu un oarecare succes, să cerceteze târâmul de dincolo de nori, a descoperit, de asemenea, calea către acest colț retras de lume. Pădurile dese, care formau cândva bariere impenetrabile în fața lumii exterioare, au dispărut în mare parte; pe lângă glasul fiarelor sălbatice, din păduri se aude și o altă voce; o altă suflare se amestecă cu cea a aburilor muntelui – este suflarea aceluia monstru al secolului al XIX-lea, motorul cu aburi.

Acest binefăcător al epocii, acest vestitor al civilizației, care este pe drept cuvânt distrugătorul romantismului și dușmanul mortal al poeziei, va reuși, fără îndoială, să-i răpească acestei țări farmecul de lume străveche care încă persistă în jurul ei. Transilvania va deveni în timp la fel de civilizată și cultivată, la fel de stereotipizată și convențională, ca cele mai cunoscute părți ale primelor noastre state europene – la un moment dat chiar va înceta să mai fie o insulă; dar, întrucât apariția aceluia monstru al secolului al XIX-lea este de dată prea recentă pentru a altera atmosfera cu

respirația sa, farmecul lumii străvechi încă persistă în jur și în multe lucruri. El plutește peste tot și oriunde – în păduri și pe munți, în bisericile medievale și în turnurile de veghe ruinate, în peșterile misterioase și în minele de aur antice, în cântecele oamenilor și în legendele pe care aceștia le povestesc. Ca un parfum subtil care se evaporă sub razele unui soare arzător, farmecul devine pe zi ce trece tot mai slab, iar toți iubitorii trecutului ar trebui să se grăbească să culegă această mireasmă trecătoare înainte de a dispărea pentru totdeauna. Iată ce m-am străduit să fac, într-o oarecare măsură, având în vedere că soarta mi-a îndreptat pentru un timp scrisul înspre aceste locuri.

În primul și în primul rând, permiteți-mi să explic că intențiile mele în compilarea acestei lucrări nu sunt nici pe departe ambițioase sau elevate. Nu îmi doresc să dau lecții nimănui, să influențez pe nimeni, să angajez simpatiile cuiva în favoarea unei anumite chestii sociale ori doctrine politice. Chiar dacă aceasta ar fi fost intenția mea, alții mi-au anticipat-o cu prisosință; nici nu mă amăgesc cu ideea că este menirea mea să corectez erorile tuturor scriitorilor de dinainte, dând lumii singura descriere corectă și demnă de încredere a Transilvaniei, care a apărut până acum. Nu am trăit suficient de mult în această țară ca să mă simt îndreptățită să ridic mânușa împotriva spuselor unor locuitori mai vechi ai pământului, dar am trăit aici suficient pentru a putea rivaliza cu acea admirabilă stăpânire de sine care îl determină pe turistul obișnuit să clasifice, să critice, să eticheteze și să stabilească legături între fiecare lucru care îi este adus la cunoștință, fără a se coborî vreodată până la linguire sau la analiză, și nu este tulburat de nicio îndoială privind corectitudinea propriei sale judecăți infailibile.

Oricine își dorește să studieze istoria Transilvaniei în aspectele ei trecute, prezente și viitoare, cine vrea să înțeleagă caracteristicile sale geologice sau sistemul agricol, cine intenționează să pătrundă în adâncurile inextricabile ale rețelei de interese politice conflictuale care o divizează în interior, trebuie să își caute informațiile în altă parte.

Doriți, de pildă, să știți cum era Transilvania în urmă cu 40 de ani? Dacă acesta este cazul, vă pot sfătui cu încredere să citiți valoaroasa lucrare a domnului Paget¹⁰ și descrierile însuflețite ale domnului de Gérando¹¹.

Doriți să obțineți informații detaliate despre resursele geologice ale țării sau despre sistemul de agricultură al țăranilor sași? Atunci, luați cuprinzătoarea lucrare a lui Charles Boner despre Transilvania¹². Dacă veți dori să vedeți cum le place acestor sași să se privească pe ei înșiși, atunci îndreptați-vă atenția înspre documentata carte a Dr. Teusch, *Die Siebenbürger Sachsen*¹³; dacă politica este pasiunea voastră specială, nu puteți pătrunde mai bine în subiect decât alegând cea mai interesantă lucrare a domnului Patterson¹⁴ despre Ungaria și Transilvania.

Dacă, pe de altă parte, vă interesează să studiați țara „pe dos”, și doriți să știți cu cine nu se aseamănă deloc românii, citiți descrierea lor în volumul menționat anterior al domnului Boner; cât

¹⁰ John Paget, *Hungary and Transylvania*, carte apărută la Londra în 1839. Versiunea în limba română – John Paget, *Ungaria și Transilvania: Transilvania*, a fost publicată în 2015, la Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, în traducerea Teodorei Cucuieț. (n. trad.)

¹¹ Auguste de Gérando, *La Transylvanie et ses habitants*, carte apărută la Paris în 1845. Versiunea în limba română – Auguste de Gérando, *Transilvania și locuitorii săi*, a fost publicată în 2 volume, între 2014 și 2015, la Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, în traducerea lui Laurențiu Malomfălean, Marius Mitrache și a Anei-Maria Stan. (n. trad.)

¹² Charles Boner, *Transylvania, its Products and its People*, carte apărută la Londra în 1865. (n. trad.)

¹³ Foarte probabil, Emily Gerard se referă la lucrarea lui Georg Daniel Teutsch, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das sächsische Volk*, un studiu în 4 volume al istoriei sașilor din Transilvania, publicat în Germania între 1852 și 1856 (n. trad.)

¹⁴ Arthur J. Patterson (1835-1899) a fost un savant englez, care a lucrat ca profesor universitar la Budapesta, unde a fondat catedra de limba engleză de la Universitatea Eötvös Loránd. Printre publicațiile sale despre Ungaria și Transilvania se numără lucrarea *The Magyars: Their country and institutions*, apărută în 1869. (n. trad.)

privește lucrarea germană a lui Rudolf Bergner¹⁵, mi s-a spus că ea nu poate fi prea călduros recomandată, din cauza informațiilor în mare parte eronate pentru aproape toate subiectele disponibile referitoare la această țară.

Recunoscând, prin urmare, superioritatea a numeroși predecesori învățați care, fiecare în domeniul său, a lucrat atât de temeinic la subiectul în cauză, aș dori doar să avertizez cititorul că o astfel de exhaustivitate a prezentării nu poate fi căutată aici. Cartea mea nu intenționează nici să fie una de tipul ghidurilor – nici un fel de Bradshaw ornamental sau Murray idealizat. Nu consider că ar fi util să descriu cu minuțiozitate câteva zeci de orașe și sate pe care cititorul englez, cel mai probabil, nu va ajunge să le vadă. Dacă aveți de gând să călătoriți pe aici, foarte bine, atunci cumpărați-vă produsul autentic – Murray sau Bradshaw¹⁶ – nealterat de mine; sau, și mai bine, excelentul manual german al profesorului Bielz¹⁷; în timp ce, dacă rămâneți acasă, chiar o să vă intereseze să știți dacă orașul cutare are cinci sau cincizeci de biserici? sau dacă proporția de carbonat de magneziu o depășește pe cea de clorură de potasiu în vreun izvor anume, ale cărui ape nu le veți gusta niciodată?

Tot ce am încercat să fac aici a fost să surprind culoarea generală și atmosfera țării, și să fixez – atât pentru satisfacția mea personală, cât pentru orice alt motiv – anumite impresii despre oameni și locuri pe care mi-ar dispăcea să le uit. Am scris doar despre acele lucruri care mi-au stârnit interesul și am descris chipurile

și peisajele așa cum mi-au apărut mie. Pentru unele detalii incluse în paginile acestei cărți sunt îndatorată următorilor autori: Liszt, Slavici, Fronius¹⁸, Müller și Schwicker¹⁹ – toți autorități competente și buni cunoscători ai subiectului lor. Unele lucruri nu și-au găsit locul aici pentru că nu m-am simțit competentă să vorbesc despre ele, altele pentru că nu au fost corespunzătoare; și chiar dacă nu am nesocotit complet informațiile serioase, ori de câte ori mi-au ajuns la cunoștință, mi-a făcut o mai mare plăcere să relatez plăsmuiri decât fapte și superstiții mai mult decât statistici.

Fără îndoială că în paginile acestei lucrări s-au strecurat, neintenționat, mai multe greșeli; așa că, pentru a mă situa pe o poziție mai degrabă sigură față de criticile severe, mai bine m-aș grăbi să susțin că refuz să îmi dau cuvântul pentru acuratețea a tot ce conțin aceste pagini. Pretind doar că mi-am folosit ochii și urechile cât am putut de bine; și, acolo unde am eșuat în a vedea și auzi corect, vina trebuie pusă pe seama unui daltonism inerent sau a unui defect radical al timpanului meu. Nici nu pretind că am văzut tot, chiar și într-o țară mică precum Transilvania, iar orice loc pe care nu am reușit să îl vizitez, din lipsă de timp sau pentru că nu am avut ocazia, reprezintă pentru mine nu doar o sursă de regret profund, dar și un capitol care lipsește din această carte.

¹⁵ Rudolf Bergner, *Siebenbürgen. Ein Darstellung des Landes und Leute*, apărută la Leipzig în 1884. (n. trad.)

¹⁶ Este vorba despre o serie de ghiduri de călătorie foarte populare în secolul al XIX-lea. Ghidurile Murray au început să fie publicate la Londra din 1836, și au oferit instrucțiuni de călătorie pentru majoritate țărilor din Europa, dar și o parte din Asia și Africa de Nord. Ghidurile Bradshaw, care s-au tipărit din 1839 și până în 1961, tot la Londra, ofereau celor interesați atât broșuri cu orarul trenurilor, cât și volume cu informații utile pentru turiști. (n. trad.)

¹⁷ Emily Gerard se referă la lucrarea lui Eduard Albert Bielz, *Handbuch der Landeskunde von Siebenbürgen*, publicată în 1857. Volumul este considerat cea mai completă monografie despre Transilvania secolului al XIX-lea. (n. trad.)

¹⁸ Franz Friedrich Fronius (1829-1886), preot, biolog și etnolog sas. Este autorul a numeroase lucrări de specialitate privind flora din Transilvania, dar și obiceiurile și tradițiile comunităților de sași transilvăneni. (n. trad.)

¹⁹ Janos Henrik Schwicker (1839-1902), istoric, profesor și politician maghiar, cu origini germane. A elaborat multe lucrări referitoare la istoria și geografia Ungariei și a Austro-Ungariei, precum și la problemele limbii și literaturii germane. (n. trad.)

CAPITOLUL II.

ISTORIA

Transilvania este interesantă nu numai din punct de vedere geografic, dar și în ceea ce privește numeroasele naționalități care o locuiesc, și condițiile speciale în care o parte dintre acestea au obținut stăpânirea asupra pământului. Situată între 45° 16' și 48° 42' latitudine și 40° până la 44° longitudine (Ferro), suprafața sa acoperă 54.000 km², care sunt locuiți de o populație de circa 2.170.000 de suflete.

Dintre acestea, proporția diferitelor naționalități se poate considera că este aproximativ așa:

Români – 1.200.400

Maghiari – 652.221

Sași – 211.490

Țigani – 79.000

Evrei – 28.848

Armeni – 8.430

Cineva a definit Transilvania, cu destulă acuratețe, drept un imens antrepozit de naționalități diferite; iar pentru a detalia *rațiunea de a fi* a atât de multor naționalități care trăiesc una lângă cealaltă într-o țară mică, sunt absolut necesare câteva cuvinte explicative care să facă inteligibile circumstanțele vieții cotidiene în Transilvania, fiindcă e de presupus că, pentru mulți cititori englezi, spațiul acesta este încă, practic, „un țărâm de dincolo de păduri”.

Neavând, totuși, acea dispoziție feroce ce adoră să ofere informații inutile unui public inocent, trec sub o grijulie tăcere acele

popoare superflue precum agatârșii, gepizii, geții și alții care au locuit succesiv aceste regiuni. Este suficient să spunem că, puține secole înainte de era creștină, teritoriul acesta aparținea dacilor, care, în decursul anilor, au fost ocupați de Traian, Transilvania devenind o provincie romană în anul 105 după Hristos. Ea a rămas sub ocupația vulturului roman pentru mai bine de un secol și jumătate; dar, în anul 274, împăratul Aurelian a fost obligat să își retragă legiunile din teritoriile de la nordul Dunării și să abandoneze (înutul goșilor atotdevastatori.

Am insistat numai aici asupra dacilor și asupra ocupației romane a Transilvaniei, deoarece se presupune că unul sau celălalt, ori ambele popoare sunt strămoșii românilor din prezent. Românilor înșiși le place să creadă că sunt descendenții direcți ai românilor; în timp ce germanii neagă această origine, considerând că această populație a apărut în aceste teritorii mult mai târziu. Totuși, conform celor mai de încredere autorități în domeniu, se pare că adevărul este undeva la mijlocul acestor două afirmații opuse, iar românii sunt urmașii unei încrucișări între cuceritorilor și cei cuceriiți, dintre romani și daci.

După evacuarea romanilor, țara și-a schimbat stăpânitorii mai frecvent decât se poate consemna, iar valurile de *Völkerwanderlung*²⁰ au trecut peste acest teritoriu, fiecare seminție lăsându-și mai mult sau mai puțin amprenta, până când, în cele din urmă, spre secolul al XI-lea, maghiarii au început să dobândească aici un fel de stăpânire permanentă. Această stăpânire nu a fost totuși una fermă, deoarece regele maghiar trebuia să se păzească atât de dușmanii din exterior, cât și de trădătorii din interior, și se temea neîncetat ca nu cumva vreuna din iubitoarele sale rude să-i răpească una dintre bijuteriile coroanei.

În plus, Transilvania era foarte puțin populată și slab pregătită pentru a rezista în fața atacurilor externe. Astfel, având în vedere toate aceste circumstanțe, Regele Geza al II-lea s-a gândit să-i invite pe germani să vină și să înființeze colonii în acest ținut lipsit de

²⁰ *Migrație a popoarelor* – în germană, în original. (n. trad.)

Locuitori, promițându-le anumite privilegii în schimbul serviciilor pe care le aștepta de la ei. Prin urmare, soli maghiari au început să apară în orașele germanilor, strigând tare în stradă și în piețe cuvintele stăpânului lor regal. Vocile lor au avut ecou în rândul oamenilor, deoarece pământul promis nu le era complet necunoscut răzeșilor germani, căci mulți dintre ei îl străbătuseră în drumul spre și dinspre Cruciade. În plus, era perioada în care drepturile feudale apăseau din greu asupra nefericiților vasali și, fără îndoială, mulți erau bucuroși să-și cumpere libertatea, chiar și cu prețul expatrierii.

Așa cum cânta un poet german:

Când castelele au încoronat fiecare înălțime stâncoasă

*De-a lungul malurilor Rinului,
Și sub puterea războinicilor cu zale
Simplii orașeni se tânguiau;*

Când gloata oamenilor de rând s-a înclinat,

*Servind porunca unui domn,
Pe-atunci Sfântul Imperiu Roman
Pentru oamenii liberi nu avea statut.*

Atunci au plecat mulți și departe,

*O altă țară căutând;
„Vom găsi o altă casă”, spuneau ei –
„O casă așezată pe libertate”.*

Pădurile maghiare, sălbatice și libere,

*Sunt un refugiu pentru noi
Față de casă și legăturile dragi ale căminului, noi
Ne vom emancipa, plângând.*

Sau în cuvintele altuia:

*Vom călări departe spre est,
Departe spre est vom merge –
Spre pașiștile îndepărtate,
Spre pașiștile atât de însorite;
Va fi mai bine așa.*

*Și apoi am venit spre est,
Ne-am apropiat de casa înaltă,
Ne-au chemat înăuntru,
Spre pașiștile atât de însorite
Și ne-au făcut să ne simțim bineveniți.*

În această chemare a coloniștilor germani în țară, monarhul maghiar a arătat înțelepciune și o abilitate politică aflată cu mult înaintea vremii sale, după cum au demonstrat rezultatele. A fost o înțelegere de care au profitat în mod egal ambele părți și, în acest mod, au fost încurajate să respecte înțelegerea reciprocă. Germanii au obținut libertatea, pe care nu ar fi putut-o avea în propria țară, în timp ce prezența lor era o garanție pentru monarh că această provincie nu avea să fie desprinsă de sub coroana sa.

În mijlocul unei populații de iobagi și alături de nobilii mândri și dominatori, imigranții germani au ocupat o poziție complet diferită și neutră. Fără a fi nobili, fiecare dintre ei era un om liber, beneficiind de drepturi și privilegii necunoscute până atunci în țară. Depinzând direct de rege, ei nu aveau alt stăpân și erau obligați să meargă la război doar atunci când monarhul în persoană comanda expediția. Din acest motiv, zona locuită de germani a fost numită adesea *Königsboden*, adică „Ținutul crăiesc”, iar pe sigiliul lor oficial era gravată deviza: „*Ad retinendam coronam*”²¹.

Data exactă a venirii acestor coloniști germani în Transilvania este necunoscută, dar pare să se fi petrecut între 1141 și 1161. Faptul că nu au venit toți în același timp este aproape sigur. Probabil

²¹ În limba latină, în original. Expresia se poate traduce astfel: *Pentru a păstra/pentru a apăra și menține coroana.* (n. trad.)